

Sygn. akt II AKa 168/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Jacek Dunikowski
Sędziowie	SSA Janusz Sulima SSA Piotr Sławomir Niedzielak (spr.)
Protokolant	Anna Tkaczyk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Białymstoku - Danuty Dąbrowskiej, upoważnionej przez Prokuratora Apelacyjnego do udziału w sprawie

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2013 r.

sprawy **P. P.**

oskarżonego z art. 289§2 kk w zb. z art. 289§3 kk w zb. z art. 157§1 kk w zw. z art. 11§2 kk

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 27 maja 2013 r. sygn. akt II K 94/12

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;

II. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie odwoławcze, w tym 400 (czteryście) złotych tytułem opłaty za drugą instancję.

UZASADNIENIE

P. P. był oskarżony o to, że: w nocy 16 maja 2011r. ok. godz. 4.00 w S. na ul. (...) w samochodzie marki (...) dokonał rozboju na osobie K. B. w ten sposób, że używając przemocy polegającej na uderzeniu pięścią w twarz i zadaniu ciosów nożem w szyję spowodował u pokrzywdzonego ranę cięto – kłutą po stronie prawej, a następnie dokonał zaboru samochodu (...), telefonu komórkowego, dokumentów i pieniędzy w kwocie 200,- zł, powodując łącznie straty w wysokości 32.000,- złotych na szkodę pokrzywdzonego, przy czym dokonane uszkodzenia ciała u pokrzywdzonego spowodowały u niego naruszenie czynności narządu ciała i rozstrój zdrowia trwający dłużej niż 7 dni,

tj. o czyn z art. 280 § 2 kk z w. zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 27 maja 2013 r., sygn. akt II K 94/12 Sąd Okręgowy w Suwałkach:

I. w ramach zarzucanego czynu, uznał oskarżonego za winnego tego, że w nocy 16 maja 2011r. ok. godz. 4.00 w S. przy ul. (...) używając przemocy polegającej na zadaniu ciosu nożem w szyję, a następnie uderzeniu pięściami i kopaniu po całym ciele zabrał w celu krótkotrwałego użycia pojazd mechaniczny marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) o wartości około 12.950, - zł, a następnie porzucił pojazd w kompleksie leśnym w miejscowości J. w okolicznościach wskazujących na możliwość jego uszkodzenia lub utraty, przy czym swoim zachowaniem spowodował u pokrzywdzonego K. B. ranę kłuto–ciętą o długości około 4 cm zlokalizowaną na tylnej prawej powierzchni szyi o kanale biegnącym od góry ku dołowi na długości około 5 cm, liczne powierzchowne rany cięte obu rąk, ranę szczytu głowy oraz otarcia naskórka z podbiegnięciami krwawymi w okolicy kciuka naruszające czynności narządów ciała na czas powyżej 7 dni, tj. popełnienia czynu z art. 289 § 2 kk w zb. z art. 289 § 3 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na mocy art. 289 § 2 kk w zb. z art. 289 § 3 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk skazał go, zaś z mocy art. 289 § 3 w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

II. w ramach zarzucanego oskarżonemu czynu ustalili, że oskarżony w dniu 16 maja 2011r. w miejscowości J. z samochodu marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) zabrał w celu przywłaszczenia pieniądze w kwocie około 50 zł na szkodę K. B., tj. popełnienia wykroczenia z art. 119 § 1 kk i na mocy art. 5 § 1 pkt 4 kpw postępowanie umorzył wobec stwierdzenia przedawnienia karalności wykroczenia;

III. na podstawie art. 46 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody w całości przez zapłatę na rzecz K. B. kwoty 3547,02- zł;

IV. zasądził od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego K. B. kwotę 3.000zł. tytułem zwrotu wydatków z tytułu ustanowienia pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu sądowym;

V. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 400 zł. tytułem opłaty oraz obciążył go pozostałymi kosztami sądowymi w sprawie w części skazującej, zaś w części umarzającej postępowanie kosztami postępowania w sprawie o wykroczenie obciążył Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego.

Na podstawie art. 427 § 1 kpk, art. 444 kpk i 445 § 1 kpk zaskarżył wyrok w całości.

Na podstawie art. 427 § 2 kpk w zw. z art. 438 pkt 4 kpk zarzucił wyrokowi:

I. Rażąca niewspółmierność kary przejawiającą się w orzeczeniu kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, wynikającą z nieuwzględnienia przez Sąd okoliczności łagodzących, przemawiających na korzyść oskarżonego;

II. Niesłuszne zastosowanie środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody z art. 46 § 1 kk poprzez zapłatę na rzecz K. B. kwoty 3547,02 zł, podczas gdy oskarżony zapłacił w/w pokrzywdzonemu 10.000, - zł na mocy ugody mediacyjnej, co wyczerpało całość roszczeń odszkodowawczych pomiędzy stronami, czego wyrazem jest zrzeczenie się roszczeń i cofnięcie pozwu adhezyjnego przez pełnomocnika pokrzywdzonego.

W konkluzji, na podstawie art. 438 pkt 4 w zw. z art. 437 § 1 i 2 kpk, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie o warunkowym zawieszeniu wymierzonej kary pozbawienia wolności oraz uchylenie pkt III wyroku;

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego K. B. w odpowiedzi na apelację wniosła o oddalenie apelacji w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego jest, w sposób oczywisty, bezzasadna.

Na wstępie podnieść należy, że wprawdzie obrońca oskarżonego na podstawie art. 427 § 1 kp, art. 444 kp i 445 § 1 kp zaskarżył wyrok w całości jednakże sformułowane przez niego zarzuty apelacyjne jak i uzasadnienie apelacji wskazują na zaskarżenie wyroku w części dotyczącej wymiaru kary i zastosowania środka karnego.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec oskarżonego P. P. kary pozbawienia wolności stwierdzić należy, że jest on całkowicie chybiony.

Zarzut ten można bowiem skutecznie podnieść tylko wówczas gdy, jakkolwiek kara, mieszcząca się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnionego przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, a więc gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą.

Skarżący nie wykazał okoliczności, w świetle których wymierzoną oskarżonemu karę w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności można byłoby traktować w takich kategoriach. Natomiast z analizy uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy wymierzając oskarżonemu karę miał na uwadze wszystkie okoliczności mające wpływ na jej wymiar, a określone w art. 53 kk.

Wymierzona P. P. kara jest współmierna do stopnia winy i stopnia społecznej szkodliwości udowodnionego mu przestępstwa. Społeczna szkodliwość czynu ustalana jest in concreto w oparciu o art. 115 § 2 k.k., który przy ocenie tego stopnia nakazuje wziąć pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

P. P. dopuścił się czynów o wysokim stopniu społecznej szkodliwości. Stosując przemoc na osobie K. B. dokonał zaboru pojazdu mechanicznego w celu krótkotrwałego użycia, a następnie porzucił ten pojazd w takich okolicznościach, że zachodziło niebezpieczeństwo utraty lub uszkodzenia pojazdu albo jego części lub zawartości. Swoim zachowaniem spowodował uszkodzenie ciała u pokrzywdzonego. Czyn dokonany na pokrzywdzonym był czynem bardzo brutalnym, świadczącym o znacznym stopniu nieczym nieuzasadnionej agresji ze strony oskarżonego. Stosowana była przemoc fizyczna w postaci uderzenia pięściami i kopaniu po całym ciele. Dodatkowo sprawca zadał pokrzywdzonemu ciosy nożem. W wyniku przestępczego działania P. P. spowodował u pokrzywdzonego K. B. ranę kluto – ciętą o długości około 4 cm zlokalizowaną na tylnej prawej powierzchni szyi o kanale biegnącym od góry ku dołowi na długości około 5 cm, liczne powierzchowne rany cięte obu rąk, ranę szczytu głowy oraz otarcia naskórka z podbiegnięciami krwawymi w okolicy kciuka naruszające czynności narządów ciała na czas powyżej 7 dni. Tylko dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności pokrzywdzony w wyniku zachowania napastnika nie doznał poważniejszych obrażeń, włącznie ze skutkiem śmiertelnym. Sąd miał też na uwadze, że sprawca działał w zamiarze bezpośrednim.

Zarazem nie budzi wątpliwości, że naruszenie przez sprawcę jednym czynem dwóch lub więcej dóbr prawnych, skutkujące zastosowaniem kumulatywnej kwalifikacji tego czynu (art.11§2) należy zaliczyć do okoliczności zwiększających stopień społecznej szkodliwości.

Za Sądem Okręgowym trzeba wskazać, że do okoliczności obciążających przy wymiarze kary należało zaliczyć również zachowanie oskarżonego po popełnieniu przestępstwa. Oskarżony po zadaniu ciosu nożem, pozostawił pokrzywdzonego rannego i zakrwawionego w lesie, nie udzielając pomocy.

Wymierzając oskarżonemu bezwzględną karę pozbawienia wolności Sąd Okręgowy wziął pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma ona osiągnąć. Sens zapobiegawczego oddziaływania kary sprowadza się do odstraszenia sprawcy od ponownego wejścia na drogę przestępstwa albo uniemożliwienia mu jego popełnienia. Wychowawcze cele kary realizowane są przez kształtowanie postawy sprawcy, do której istoty należy krytyczny stosunek do własnego czynu oraz do przestępstwa w ogóle. W konkretnym przypadku układ celów kary uzależniony jest głównie od całokształtu okoliczności podmiotowych. Należy w tym wypadku zauważyć, że P. P. był już karany sądownie.

Także względy związane ze sprawiedliwą odpłatą oraz prewencją ogólną uzasadniają wymierzenie oskarżonemu kary bezwzględnej. Brutalny atak nożem na pokrzywdzonego, w godzinach nocnych, zabór samochodu oraz pozostawienie go rannego bez udzielenia/wezwania pomocy musiało spotkać się z właściwą i surową reakcją Sądu. Wymierzenie kary wolnościowej nie osiągnęłoby celów kary.

Sąd Okręgowy prawidłowo zatem ocenił zarówno stopień winy oskarżonego, stopień społecznej szkodliwości przypisanych mu czynów oraz cele kary jakie ma ona do spełnienia wobec niego, jak i w zakresie prewencji ogólnej. Nie ulega wątpliwości, że ta ostatnia przesłanka wpływa na wymiar kary, bowiem ustawodawca nakazuje sądom, w wypadku orzeczenia o karze, brać pod uwagę również potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Sąd orzekający zatem we właściwy sposób określił kryteria, które zadecydowały o rozmiarze wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności.

Wbrew zapatrywaniom obrońcy, z uzasadnienia wyroku wynika także, że Sąd I instancji przy wymiarze kary wziął po uwagę okoliczności łagodzące do których zaliczył wyrażenie skruchy przez oskarżonego oraz mediacyjne zobowiązanie się do zadośćuczynienia pokrzywdzonemu w kwocie 10.000 zł.

Powyższe okoliczności wpłynęły na wymiar kary znacznie poniżej górnej granicy ustawowego zagrożenia za zarzucane oskarżonemu przestępstwa. Należy przypomnieć, że ustawowe granice zagrożenia kształtowały się od 1 roku do 10 lat pozbawienia wolności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak było przesłanek wskazujących na niedostateczne uwzględnienie okoliczności łagodzących. Ich waga została w pełni dostrzeżona przez Sąd I instancji i właściwie wpłynęła na rozmiar kary.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego suma okoliczności, zarówno pozytywnych jak i negatywnych dla skazanego, nie dawała podstaw do przyjęcia pozytywnej prognozy kryminologicznej i w konsekwencji sprzeciwiała się wymierzeniu kary łagodniejszej niż orzeczona. Dalej idące złagodzenie czyniłoby karę łączną niesprawiedliwą i nieurzeczywistniającą celów o jakich mowa w art. 53 kk.

Także argumenty skarżącego odwołujące się do zachowania skazanego, a mianowicie: dobrowolnego powrotu do kraju, oddanie się w ręce wymiaru sprawiedliwości, składanie w postępowaniu przygotowawczym i sądowym pełnych wyjaśnień nie mogą przemawiać za zmianą zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się z kolei do zarzutu rażącej niewspółmierności kary stawianego w kontekście niezastosowania dobrodziejstwa wynikającego z przepisu art. 295 kk podnieść należy, że zgodnie z brzmieniem art. 295 kk „wobec sprawcy przestępstwa określonego w art. 278, 284-289, 291, 292 lub 294, który dobrowolnie naprawił szkodę w całości albo zwrócił pojazd lub rzecz mającą szczególne znaczenie dla kultury w stanie nieuszkodzonym, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przesłanki określone w przepisach art. 295 kk, w realiach przedmiotowej sprawy, nie wystąpiły.

Instytucja nadzwyczajnego złagodzenia kary może mieć zastosowanie w stosunku do sprawcy kradzieży, przywłaszczenia, władczenia się do urządzenia telekomunikacyjnego, oszustwa, oszustwa komputerowego, zniszczenia rzeczy, zaboru pojazdu mechanicznego w celu krótkotrwałego użycia, paserstwa umyślnego, paserstwa nieumyślnego oraz wszystkich typów kwalifikowanych zbudowanych przy zastosowaniu art. 294 kk.

Pojęcie szkody w rozumieniu przepisów art. 295 kk rozumieć należy zgodnie z konwencją interpretacyjną przyjmowaną przy wykładni tego terminu jako znamienia czynu zabronionego. Oznacza to, że szkoda tam wskazana musi mieć charakter majątkowy (obejmuje zarówno rzeczywisty uszczerbek powstały w majątku poszkodowanego w wyniku popełnienia przestępstwa oraz utratę spodziewanych przez poszkodowanego korzyści, które mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono) i wynikać z popełnienia wyłącznie jednego z czynów zabronionych wskazanych w wyżej wspomnianym katalogu.

Pojęcie naprawienia szkody w rozumieniu art. 295 kk nie obejmuje zatem zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną przestępstwem skierowanym przeciwko życiu lub zdrowiu.

Tymczasem P. P. uznano za winnego popełnienia czynu z art. 289 § 2 kk w zb. z art. 289 § 3 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 k.k. Jego czyn wyczerpał znamiona nie tylko przestępstwa zaboru pojazdu mechanicznego w celu krótkotrwałego użycia z art. 289 kk, ale także przestępstwa spowodowania uszczerbku na zdrowiu z art. 157 § 1kk, które nie jest wymienione w katalogu przestępstw z art. 295 kk.

Trzeba jednocześnie podnieść, że oskarżony zadośćuczynił pokrzywdzonemu wyłącznie w związku z krzywdą, którą wyrządził mu czynem z art. 157 § 1 kk. Nie naprawił natomiast szkody majątkowej wyrządzonej przestępstwem z art. 289 § 2 kk w zb. z art. 289 § 3 kk, o czym świadczy dobitnie fakt orzeczenia przez Sąd I instancji, na podstawie art. 46 § 1 kk, takiego właśnie obowiązku, które to rozstrzygnięcie apelujący zresztą zakwestionował.

W tym stanie rzeczy nie sposób było przyjąć, aby oskarżony rzeczywiście dobrowolnie naprawił szkodę w rozumieniu przepisu art. 295 kk.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie jest zasadny również wyżej wspomniany zarzut niesłusznego zastosowania środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody z art. 46 § 1 kk poprzez zapłatę na rzecz K. B. kwoty 3.547,02 zł.

Zgodnie z art. 46 § 1 kk orzeczenie obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest obligatoryjne w przypadku złożenia wniosku o orzeczenie tego środka przez pokrzywdzonego (por. art. 49 kpk) lub inną osobę uprawnioną (por. art. 49a, 51 i 52 kpk). Taki wniosek został złożony w przedmiotowej sprawie.

Wprawdzie początkowo pokrzywdzony K. B. domagał się pozwem adhezyjnym zasądzenia kwoty 15.000 złotych, w tym 5.000 zł. odszkodowania i 10.000 złotych zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a po zawarciu umowy mediacyjnej wycofał powództwo wnosząc pismem z dnia 15.02.2013r. o pozostawienie powództwa adhezyjnego bez rozpoznania jednakże po rozpoczęciu przewodu sądowego pełnomocnik pokrzywdzonego złożył wniosek o naprawienie szkody, o którym mowa w art. 46 § 1 kk.

Sąd, zatem miał obowiązek zasądzić od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego obowiązek naprawienia szkody.

Trudno też zgodzić się z zapatrywaniem obrońcy, że ugodą mediacyjną objęto nie tylko roszczenie o zadośćuczynienie, ale także roszczenia odszkodowawcze. Z treści ugody mediacyjnej wynika, że dotyczyła ona jedynie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, co otwierało pokrzywdzonemu drogę do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych.

W tym zakresie stwierdzić trzeba, że pokrzywdzony doznał działaniem oskarżonego szkodę w wysokości 3.547,02 zł., która została udokumentowana przez pokrzywdzonego. Pokrzywdzony doznał straty w postaci zniszczenia odzieży i obuwia, zniszczenia samochodu oraz utraty telefonu komórkowego.

Wobec powyższego Sąd zasadnie na podstawie art. 46 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody w całości przez zapłatę na rzecz K. B. kwoty 3.547,00 zł.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku.

O kosztach procesu za postępowanie odwoławcze i opłacie sądowej orzeczono na podstawie art.636 § 1 kpk i art. 8 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (z późniejszymi zmianami).

P.